

การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาล ในระยะคลอดงานการพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

ทิพย์ภาภรณ์ แยมใส¹, นวลวรรณ ปู่วัง¹, อรพิมพ์ อุปชา¹

(วันที่รับบทความ: 19 พฤศจิกายน 2563; วันที่แก้ไข: 23 ธันวาคม 2563; วันที่ตอบรับ: 27 ธันวาคม 2563)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบและประเมินผลรูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด งานการพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพ งานการพยาบาลผู้คลอด จำนวน 14 คน และผู้มารับบริการที่มาคลอด จำนวน 75 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย การสนทนากลุ่ม แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการทำคลอดปกติ แบบประเมินทักษะการทำคลอดปกติ และแบบสอบถามความพึงพอใจในนวัตกรรม ดำเนินการวิจัยเดือน มกราคม - พฤษภาคม 2563 วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นำเสนอข้อมูลผลการวิจัยด้วยจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Paired t-test และข้อมูลเชิงคุณภาพนำเสนอโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า นวัตกรรมหุ่นลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย ช่วยเพิ่มสมรรถนะของกลุ่มตัวอย่างได้ กลุ่มตัวอย่างหลังการพัฒนามีความรู้เกี่ยวกับการทำคลอดปกติ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) ด้านทักษะด้านการปฏิบัติพบว่า คะแนนทักษะด้านการปฏิบัติก่อนและหลังการพัฒนา มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) และความพึงพอใจในนวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปและข้อเสนอแนะ ควรมีการประเมินรูปแบบการพัฒนาการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดเป็นระยะ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ การปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด งานการพยาบาลผู้คลอด

¹พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ งานห้องคลอด โรงพยาบาลโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

E-mail: thippa-aom.kaew@hotmail.com

E-mail: Nualwan.Poowang@gmail.com

E-mail: upacha302236@gmail.com

Corresponding author: ทิพย์ภาภรณ์ แยมใส, E-mail: thippa-aom.kaew@hotmail.com

The Development Model to Support the Competencies of Nursing During Childbirth Among Staff Nurses in the Delivery Room

Phonphisai Hospital, Nong Khai Province

Thippaporn Yeamsai¹, Nualwan Poowang¹, Orapim Upacha¹

(Receive 19th November 2020 ; Revised: 23rd December 2020; Accepted 27th December 2020)

Abstract

This Action research aimed to study the development model to support the competencies of nursing during childbirth among staff nurses in the delivery room Phonphisai Hospital, Nong Khai province. The total of 14 registered nurses were purposive sampling to response to the delivery knowledge questionnaire, delivery skill questionnaire, and satisfaction questionnaire. And 75 pregnant women were purposive sampling response to a satisfaction questionnaire. The 3 phases of research conducted during January to May 2020. data was analyzed by computer programs to acquire frequency, percentage, mean, standard deviation. The Paired t-test response to delivery knowledge, delivery skill and innovation satisfaction and content analysis response to qualitative data.

The finding revealed that the creative innovation “survive puppet childbirth safety mom” to support the competency. After development competency of the sample groups had more knowledge by statistical significance (P-value < 0.001). The result of comparison for the scores in practical competency before and after development, the groups scores were higher by statistical significance (P-Value < 0.001). and satisfaction was on the most level.

Suggestion: The model for the development of professional nursing practice in labor nursing practice should be periodically assessed. To achieve continuous improvement

Keywords: The practical nursing during childbirth, maternity nursing work

¹Registered Nurse. Delivery room, Phonphisai Hospital, Nong Khai province

E-mail: thippa-aom.kaew@hotmail.com

E-mail: Nualwan.Poowang@gmail.com

E-mail: upacha302236@gmail.com

Corresponding author: Thippaporn Yeamsai, E-mail: thippa-aom.kaew@hotmail.com

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพปัจจุบันเน้นให้บุคลากรพยาบาลมีคุณภาพ ผู้รับบริการมีความปลอดภัย ทำให้สถานบริการพยาบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสมรรถนะของพยาบาลเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ของพยาบาลที่แสดงออกให้เห็นได้จาก พฤติกรรมและการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย¹ การปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด สำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในห้องคลอดจึงเป็นสมรรถนะที่สำคัญและมีความเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติด้านเฉพาะ (Specialty competencies) นอกเหนือสมรรถนะทั่วไป (Core competencies) ที่พยาบาลทุกคนต้องมี พยาบาลประจำห้องคลอดควรมีสมรรถนะดังนี้ การรับใหม่ผู้คลอด การบรรเทาการเจ็บครรภ์ การทำคลอดปกติ การทำคลอดรก การตัดและการเย็บฝีเย็บ การดูแลมารดาและทารกหลังคลอด 2 ชั่วโมง และการกู้ชีพทารกแรกเกิด บทบาทของพยาบาลที่ดูแลผู้คลอดจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะของพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ และต้องสามารถจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเหมาะสม² ในสถานการณ์ปัจจุบันจำนวนการตั้งครรภ์ลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อเข้าสู่ระยะคลอด ผู้คลอดไม่สามารถดำเนินการคลอดปกติได้เอง ต้องมีการใช้สูติศาสตร์หัตถการต่างๆ เช่น การใช้คีมช่วยคลอดและการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องให้พยาบาลจบใหม่ขาดประสบการณ์ และมีสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดไม่เพียงพอ เมื่อมาปฏิบัติงานส่งผลให้

วิตกกังวลกลัวการทำคลอด ขาดความชำนาญ ขาดความมั่นใจส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลงส่งผลกระทบต่อคุณภาพการพยาบาลและความปลอดภัยของผู้คลอด³

โรงพยาบาลโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย มีสถิติข้อมูลผู้มารับบริการคลอดบุตรรวมทั้งหมด ในปี 2560-2562 จำนวน 954 ราย ,616 ราย และ 544 ราย ตามลำดับ เป็นการคลอดปกติในปี 2560 จำนวน 708 คน (ร้อยละ 74.21) ปี 2561 จำนวน 589 คน (ร้อยละ 95.62) และปี 2562 จำนวน 513 คน (ร้อยละ 94.30) พบอุบัติการณ์ที่เกิดจากภาวะแทรกซ้อนจากการทำคลอด คือการตกเลือดหลังคลอด 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ปี 2560 จำนวน 26 คน (ร้อยละ 2.72) ปี 2561 จำนวน 22 คน (ร้อยละ 3.57) และปี 2562 จำนวน 18 คน (ร้อยละ 3.31) ตามลำดับ ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายสาเหตุ เช่น มดลูกไม่หดตัว (Uterine atony รกค้างหรือเศษรกค้าง หรือการฉีกขาดของช่องทางคลอดเพิ่มจากการทำ Episiotomy และพบว่าผู้คลอดที่การตกเลือดหลังคลอดใน 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอดและมีภาวะ Shock ร่วมด้วยจนต้องได้รับเลือด ในปี 2560 คิดเป็น ร้อยละ 38.46 ปี 2561 คิดเป็น ร้อยละ 54.54 และปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 77.77 ตามลำดับ ซึ่งอุบัติการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้นนอกจากนี้ยังพบอุบัติการณ์ แผลฝีเย็บแยกและมีการติดเชื้อที่แผลฝีเย็บ⁴ จากการทบทวนพบว่ามีสาเหตุมาจากการตัดฝีเย็บไม่ถึงก้นแผลทำให้เกิด Hematoma และฝีเย็บแยกทำให้เกิดการติดเชื้อที่แผลฝีเย็บตามมาจากปัญหาดังกล่าว แม้ว่าผู้คลอดจะได้รับการดูแลรักษาตามมาตรฐานของการดูแลมารดาตกเลือดหลังคลอดและไม่พบอัตราการเสียชีวิตของมารดา

แต่ผลกระทบตามมามีคือทำให้ผู้คลอดต้องนอนโรงพยาบาลนานขึ้น การรักษาพยาบาลต้องใช้เวลานานขึ้นส่งผลให้ต้องสูญเสียงบประมาณในการดูแลรักษาเพิ่มขึ้น ญาติต้องเสียเวลามาเฝ้า ต้องลางาน ทำให้ขาดรายได้ มีความเสี่ยงที่อาจเกิดข้อร้องเรียนได้ นอกจากนี้เป็นการสะท้อนคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด พบว่าอุบัติการณ์ส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นพบมากในระยะคลอด ซึ่งมาสาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องจากพยาบาลผู้ทำคลอดยังขาดประสบการณ์ และขาดทักษะการทำคลอด พบว่าร้อยละ 75.86 เป็นพยาบาลที่มาปฏิบัติงานใหม่ ในช่วง 1-6 เดือนแรกของการปฏิบัติงาน และร้อยละ 24.13 เกิดจากพยาบาลประจำการห้องคลอด เป็นผู้ทำคลอดอย่างไรก็ตามงานพยาบาลผู้คลอดได้เห็นความสำคัญในการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดที่ผ่านมาใช้รูปแบบการนิเทศติดตามโดยหัวหน้างาน และประเมินความรู้ทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดจากหน้างาน และให้พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุงานมากกว่า 3 ปี เป็นพี่เลี้ยงให้กับพยาบาลจบใหม่ที่เข้าปฏิบัติงานในห้องคลอด กรณีพบว่างานฝึกปฏิบัติยังไม่ผ่านเกณฑ์จะทบทวนความรู้โดยหัวหน้างานและการฝึกปฏิบัติจาก คลิป วิดีโอ ซึ่งใช้เวลาในการฝึกทักษะการปฏิบัติในการทำคลอดนาน โดยเฉพาะการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด การทำคลอดรก การตัดและการเย็บฝีเย็บ หลังจากนั้นจะให้ฝึกทักษะจากการทำคลอดจริงโดยมีพี่เลี้ยงดูแลอย่างใกล้ชิด พบว่าการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดที่ผ่านมาปัญหาที่พบคือเมื่อมาปฏิบัติจริงในการทำคลอด ผู้คลอดเกิดความกลัว กลัวไม่ปลอดภัย

จากการคลอด เนื่องจากพยาบาลผู้ทำคลอดไม่มีความชำนาญ และยังมีความกังวลกลัวการทำคลอด ผู้คลอดบางคนร้องขอเปลี่ยนคนทำคลอดหรือขอผ่าตัดคลอดแทน แสดงให้เห็นว่าแนวทางการดำเนินงานการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดที่ผ่านมายังไม่มีประสิทธิภาพ งานพยาบาลผู้คลอดจึงต้องการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด งานพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์พิสัยขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับองค์กรจะนำไปใช้เพื่อประเมินสมรรถนะด้านใด ปิยฉัตร ปธานราษฎร์, จุฬารัตน์ บาร์มี, สุวดี สุกุล¹ ได้ศึกษาพบว่าพยาบาลที่มีระยะเวลาทำงานต่างกัน มีคะแนนสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพห้องคลอดแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และการศึกษาของ พุทธิราภรณ์ หังสวนัส, โชติกา ภาชีผล, ศิริชัย กาญจนวาสี⁵ ที่พบว่า หลังใช้รูปแบบการประเมินสมรรถนะ นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลห้องคลอดเพิ่มขึ้น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดงานพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์พิสัย โดยใช้แนวคิดเคมมิสและแมคแทกการ⁶ คือ ขั้นตอนวางแผนปฏิบัติการขั้นปฏิบัติการตามแผน ขั้นติดตามประเมินผลขั้นสะท้อนผลปฏิบัติ และการพัฒนาเครื่องมือใช้ในการจำลองการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด เพื่อให้การปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดได้มาตรฐานตามกรอบวิชาชีพการ

พยาบาลและเพื่อพัฒนารูปแบบในการพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพงานบริการพยาบาลผู้คลอดให้มีคุณภาพมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดงานการพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดงานการพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action research) มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดระยะเวลาที่ศึกษาตั้งแต่เดือนมกราคม 2563- พฤษภาคม 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาที่ งานการพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์พิสัย โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในระยะที่ 1 ระยะการศึกษาสถานการณ์เพื่อพัฒนารูปการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด และการสร้างรูปแบบการพัฒนาเป็นนวัตกรรมหุ่นลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัยมีผู้

ร่วมวิจัย จำนวน 14 คน ประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพหัวหน้างานการพยาบาลผู้คลอดจำนวน 1 คน พยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลผู้คลอด จำนวน 13 คนและระยะประเมินผลกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1)พยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลผู้คลอดจำนวน 13 คน 2) ผู้รับบริการที่มาคลอด งานการพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์พิสัย โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวนผู้มารับบริการคลอดทั้งหมด ในช่วงเวลา ตั้งแต่เดือนเมษายน 2563 - เดือนพฤษภาคม 2563 จำนวน 75 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ มีดังนี้

- 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 3 ข้อ ได้แก่
 - แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการทำคลอดปกติ จำนวน 10 ข้อ
 - แบบประเมินทักษะการทำคลอดปกติ จำนวน 14 ข้อ
 - แบบสอบถามความพึงพอใจมีจำนวน 10 ข้อ

การรวบรวมข้อมูลจากอุบัติการณ์การทำคลอด ของผู้คลอด จำนวน 75 ราย หลังการพัฒนารูปแบบระหว่าง 1 เมษายน 2563 - 31 พฤษภาคม 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) แนวคำถามเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดก่อนการ

พัฒนารูปแบบ เป็นการสนทนากลุ่มเพื่อสรุปสาระสำคัญในการนำมาพัฒนารูปแบบข้อความ จำนวน 3 ข้อ

2) แนวคำถามเพื่อค้นหารูปแบบนวัตกรรม “หุ่นลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย”

3) แนวคำถามหลังการนำนวัตกรรม “หุ่นลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย” มาใช้ในการพัฒนาทักษะในการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด

การสร้างเครื่องมือ

เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในงานวิจัยนี้ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารวรรณกรรมและบททวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาขอบเขตและสาระเกี่ยวกับคำจำกัดความของปฏิบัติการพัฒนาการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด

2) ปรีक्षाผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำในการพิจารณาขอบเขตของเนื้อหา นำแบบสอบถามฉบับร่าง ให้ประธานและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อให้ความเห็นชอบ

3) นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบ เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67 - 1.00

4) แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามที่ได้กลับมาและนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) กับพยาบาลวิชาชีพเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลโพธิ์ชัย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาร์ค (Cronbach)⁷ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

ขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 ระยะพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด มีกระบวนการย่อย 3 กระบวนการดังนี้

1) ศึกษาสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด งานการพยาบาลผู้คลอด ของโรงพยาบาลโพธิ์ชัย โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) มีผู้ร่วมวิจัยทั้งหมด 14 คน ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพหัวหน้างานการพยาบาลผู้คลอด จำนวน 1 คน และพยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลผู้คลอด จำนวน 13 คน สนทนากลุ่มจำนวน 1 ครั้ง เพื่อสรุปสาระสำคัญและปัญหาในการนำมาพัฒนาการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด

2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องบททวนวรรณกรรม บทความวารสาร ศึกษาคู่มือการทำคลอดจากตำราสูติศาสตร์ ศึกษาสื่อวิดีโอ การสอน การสาธิตการทำคลอด รูปภาพประกอบการอธิบายการสอนทำคลอด การสาธิตจากหุ่น สังเกตการณ์ทำคลอดของแพทย์จากวิดีโอ และนำข้อสรุปที่ได้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบพัฒนาเป็นนวัตกรรม หุ่นช่วยลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย

3) การพัฒนาเครื่องมือ เพื่อใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด โดยการพัฒนาเป็นนวัตกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมและหารูปแบบการพัฒนานวัตกรรม หุ่นช่วยลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย ร่วมออกแบบหุ่นใช้ฝึกปฏิบัติทำคลอด ซึ่งในระยะนี้ จะร่วมกันสะท้อนข้อมูล เพื่อค้นหารูปแบบการพัฒนา

นวัตกรรมหุ่นที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติทำคลอด เพื่อนำไปสู่การออกแบบเพื่อนำไปทดลองใช้

ระยะที่ 2 ระยะการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้น นวัตกรรม หุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัยไป ทดลองใช้สำหรับฝึกทักษะพยาบาลวิชาชีพงาน บริการพยาบาลห้องคลอด กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพห้องคลอดใหม่จำนวน 3 คน พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์งาน บริการพยาบาลห้องคลอด 3-5 ปี จำนวน 1 คน และ พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์งาน บริการพยาบาลห้องคลอด ที่มีประสบการณ์ มากกว่า 5 ปี จำนวน 9 คน รวมทั้งหมด จำนวน 13 คน โดยใช้แบบประเมินทักษะ การทำคลอดปกติ ของภาควิชาการพยาบาลมารดา และการผดุงครรภ์ วิทยาลัยบรมราชชนนี อุตรธานี เป็นเครื่องมือในการประเมินและ สำนวความพึงพอใจของพยาบาลที่เลี้ยงและ พยาบาลจบใหม่จำนวน 13 คนช่วงนำไป ทดลองใช้ฝึกปฏิบัติ ระยะเวลา 1 เดือน ใน ระยะนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดของเคมมิสและแมค แทกการท มาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1) การวางแผนปฏิบัติการ ระยะการ นำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ กำหนด แนวทางการฝึกปฏิบัติทำคลอด และ กำหนดการติดตามประเมินผล

2) การปฏิบัติตามแผนนำรูปแบบ พัฒนามาปฏิบัติตามแผน ฝึกปฏิบัติทำคลอด โดยใช้ หุ่นลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย ที่พัฒนาขึ้น มาทดลองใช้ 1 เดือนและปรับปรุงรูปแบบจน สามารถนำมาฝึกทักษะระยะคลอดได้จริง

3) การติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติการสังเกต บันทึก ติดตามตรวจสอบผล การลงมือปฏิบัติ

4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ ใช้ กระบวนการกลุ่ม วิเคราะห์ปัญหาและ อุปสรรคและปรับปรุงรูปแบบในรอบต่อไป

ระยะที่ 3 การติดตามประเมินผลปฏิบัติการ มีกระบวนการย่อย 3 กระบวนการ ดังนี้

1) ประเมินรูปแบบการสร้างเสริม สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการ พยาบาลในระยะคลอด

2) ผลลัพธ์การประเมินสมรรถนะ พยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลใน ระยะคลอดโดยใช้แบบประเมินทักษะการทำ คลอดปกติก่อนและหลังการพัฒนา รูปแบบ ประเมิน ความรู้ ก่อน และ หลัง แบบสอบถามความพึงพอใจหลังการพัฒนา รูปแบบ และ 3) ประเมินจากอุบัติการณ์การ ทำคลอดของผู้มาคลอด จำนวน 75 ราย หลัง การพัฒนารูปแบบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามครั้งนี้

1. ขออนุมัติจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย เพื่อ ขออนุญาตนำจากผู้วิจัยไปขอความอนุเคราะห์ การให้ความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ และ หัวหน้างานแต่ละแผนก

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ด้วยตัวเองโดยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่ม ตัวอย่าง ตอบพร้อม กับ นัดหมาย รับ แบบสอบถาม

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของ แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาโดยมีแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ตอบกลับมารอบ ร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และร้อยละ

ข้อมูลแบบประเมิน ทักษะการทำการทดลองปฏิบัติ ข้อมูลแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการทำการทดลองปฏิบัติแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา นำเสนอค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมตารางประกอบความเรียง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะก่อนและหลัง โดยใช้สถิติ Paired t-test

ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาจำแนก วิเคราะห์เชิงเนื้อหาตาม รูปแบบการพัฒนาการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดที่ผ่านมา ปัญหาอุปสรรคการฝึกปฏิบัติการทดลองที่ผ่านมา ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบพัฒนาการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดเพื่อปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติให้ดีขึ้น ข้อดีของรูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้น การใช้หุ่นจำลองในการฝึกปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) นำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดหมวดหมู่ตามประเด็น จำแนกเนื้อหา รวมกันกับทีมวิจัย

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ได้รับการอนุมัติจริยธรรมในการวิจัยจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย เลขที่ 17/2563

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ระยะพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด

1. ผลการศึกษาสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด งานการพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์ชัยโดยการสนทนากลุ่มมีผู้ร่วมวิจัยทั้งหมด 14 คน จำนวน 1 ครั้ง ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านรูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร 2) ด้านปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมาเป็นอย่างไร 3) ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อพัฒนารูปแบบพัฒนาการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดเพื่อปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นอย่างไร สรุปได้ว่าพยาบาลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดรูปแบบใหม่เพื่อนำมาฝึกปฏิบัติจนเกิดความมั่นใจ หลังจากนั้นนำไปปฏิบัติจริงในการทดลอง

2. ผลการสนทนากลุ่ม โดยมีข้อคำถาม เราควรมีการพัฒนากระบวนการนวัตกรรมที่จะพัฒนาขึ้นควรใช้แนวทางพัฒนาอย่างไรเพื่อให้สามารถนำมาช่วยในการฝึกทักษะในระยะคลอดได้จริง ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ศึกษาคู่มือการทดลองจากตำราสู่ศาสตร์ศึกษามาตรฐานการประเมินสมรรถนะพยาบาลห้องคลอด ของกองการพยาบาล ศึกษาสื่อวีดิโอการสอน สาธิตการคลอด รูปภาพประกอบคำอธิบายเกี่ยวกับการสอน การทดลอง การสาธิตจากหุ่น ดุริยดีโอ

ดูรูปภาพประกอบคำอธิบาย และสังเกตการณ์ ทำคลอดของแพทย์จากวิดีโอ แนวคำถาม เพื่อค้นหารูปแบบนวัตกรรม หุ่นลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย

ผลการศึกษา พบว่าได้นำข้อสรุปที่ได้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบพัฒนาเป็นนวัตกรรม หุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัยเพื่อใช้ในการฝึกทักษะการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด และได้ร่วมมือในการออกแบบนวัตกรรมหุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัยพบว่าส่วนใหญ่เสนอให้ทำนวัตกรรมหุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย และให้ความเห็นว่า ควรทำจากวัสดุที่หาได้ง่าย ราคาถูกเมื่อพัฒนาแล้วต้องนำมาทดลองฝึกจนกว่าจะนำมาใช้ได้จริง

3. ผลการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด โดยการพัฒนาเป็นนวัตกรรม โดยการสร้างการพัฒนาแบบนวัตกรรมหุ่นช่วยลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัยร่วมกันออกแบบหุ่นใช้ฝึกปฏิบัติทำ ซึ่งในระยะนี้ จะร่วมกันสะท้อนข้อมูลขั้นปฏิบัติการร่วมกันออกแบบหุ่นสำหรับฝึกการทำคลอด โดยสำรวจหาหุ่นที่ใช้สำหรับใส่เสื้อผ้าโชว์ ตามร้านขายเสื้อผ้า พบหุ่นส่วนใหญ่มีรูปทรงขนาดเล็ก ช่วงต้นขาของหุ่นไม่สามารถพับหรือถอดขาได้ ทีมจึงได้ออกแบบโครงร่างหุ่น โดยออกแบบเป็นหุ่นที่มีช่วงลำตัวตั้งแต่ช่วงท้องถึงเข่า ใช้วัสดุทรงกลม ทำเป็นโครงร่างช่วงท้อง มีขา 2 ข้าง มีอวัยวะเพศหญิง มีช่องทางคลอด และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์นำมาทดลองผลิตหุ่น ใช้เวลา 2 สัปดาห์ และร่วมกันตั้งชื่อว่า หุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัยโดยขั้นตอนการผลิตหุ่นจำลองนวัตกรรมหุ่นลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย โดยได้แนบไว้ที่ภาคผนวก

ระยะที่ 2 ระยะการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนวัตกรรม“หุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย”ไปทดลองใช้

เป็นการนำนวัตกรรมหุ่นช่วยลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัยที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้สำหรับฝึกทักษะพยาบาลวิชาชีพงานบริการพยาบาลห้องคลอด กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพน่องใหม่อายุน้อยกว่า 3 ปี จำนวน 4 คน พยาบาลวิชาชีพอายุงาน 3-4 ปี จำนวน 2 คน และพยาบาลวิชาชีพอายุงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด จำนวน 13 คน โดยใช้แบบประเมินทักษะการทำคลอดปกติ ของภาควิชาการพยาบาลมารดาและการผดุงครรภ์ วิทยาลัยบรมราชชนนี อุตรธานี เป็นเครื่องมือในการประเมินและสำรวจความพึงพอใจของพยาบาลพี่เลี้ยงและพยาบาลจบใหม่จำนวน 13 คนช่วงนำไปทดลองใช้ฝึกปฏิบัติระยะเวลา 1 เดือน

ผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 13 คน พบว่ามีอายุเฉลี่ย 33.07 ปี (S.D.=6.49) มีอายุระหว่างอายุ 25-44 ปี อายุงานในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขเฉลี่ย 10.77ปี (S.D.=6.41) ต่ำสุด 1 ปี และสูงสุด 22 ปี อายุงานในการปฏิบัติงานห้องคลอด มีอายุงานระหว่าง 1 -13 ปี ส่วนใหญ่อายุงาน 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 53.8 รองลงมาอายุงานน้อยกว่า 3 ปี ร้อยละ 30.8 และอายุงานระหว่าง 3 - 4 ปี ร้อยละ 15.4

ระยะที่ 3 การติดตามประเมินผล

คะแนนความรู้ก่อนและหลังการพัฒนา โดยภาพรวม

ผลการศึกษา พบว่า ก่อนการพัฒนา กลุ่มที่ศึกษามีคะแนนความรู้เฉลี่ย 7.77 คะแนน (S.D.= 1.01) คะแนนตั้งแต่ 6 ถึง 9 คะแนน และหลังการพัฒนา กลุ่มที่ศึกษามีคะแนนความรู้เฉลี่ย 9.50 คะแนน (S.D.=

0.88) คะแนนตั้งแต่ 7 ถึง 10 คะแนน ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนากลุ่มที่ศึกษามี

คะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value<0.001; 95% CI = 0.82 to 2.56) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความแตกต่างของคะแนนความรู้ก่อนและหลังการพัฒนา

คะแนนความรู้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	95%CI	p-value
ก่อนการพัฒนา	13	7.77	1.01	1.69	1.45	0.82 to 2.56	< 0.001
หลังการพัฒนา	13	9.50	.88				

การศึกษาสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด ก่อน-หลังการพัฒนารูปแบบ

ผลการศึกษา พบว่า ก่อนการพัฒนา กลุ่มที่ศึกษามีคะแนนสมรรถนะด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเฉลี่ย 4.17 คะแนน (S.D.=0.27) คะแนนตั้งแต่ 3.61 ถึง 4.44. คะแนน และหลังการพัฒนากลุ่มที่ศึกษามี

สมรรถนะด้านการปฏิบัติค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคะแนนเฉลี่ย 4.85 คะแนน (S.D.=0.20) คะแนนตั้งแต่ 4.85 ถึง 4.90 คะแนน ผลการเปรียบเทียบคะแนนสมรรถนะด้านการปฏิบัติก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนากลุ่มที่ศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < .001) ; 95% CI = 0.54 ถึง 0.81) (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความแตกต่างของคะแนนสมรรถนะด้านการปฏิบัติก่อนและหลังการพัฒนา

คะแนนสมรรถนะด้านการปฏิบัติ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	95%CI	p-value
ก่อนการพัฒนา	13	4.17	0.27	0.67	0.06	0.54 to 0.81	< 0.001
หลังการพัฒนา	13	4.85	0.20				

การประเมินความพึงพอใจหลังการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดงานการพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์พิสัย และ ความพึงพอใจการใช้นวัตกรรม“หุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย”

ผลการศึกษาความพึงพอใจในภาพรวมของพยาบาลห้องคลอดต่อการใช้นวัตกรรมหุ่นช่วยคลอดลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย ในการใช้ป็นสื่อการสอน และการฝึกทักษะ การทำคลอด จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการฝึก

ช่วยให้การสอนและการฝึกง่ายและสะดวก
2) ด้านการฝึกในการลงมือปฏิบัติช่วยให้เข้าใจ
ง่าย 3) ด้านการเพิ่มความรูสึกมั่นใจในการทำ
คลอดหลังการฝึกปฏิบัติ 4) ด้านกระบวนการ
ผลิตนวัตกรรมง่าย ประหยัด และ 5) ด้าน
ความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมโดยรวม ใน
การวิจัยพัฒนานวัตกรรมในครั้งนี้ พบว่า กลุ่ม

ที่ศึกษามีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.55
คะแนน (S.D.=0.29) พบว่าส่วนใหญ่มีความ
พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 84.62
รองลงมามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ร้อยละ 15.28 (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจในภาพรวมและรายด้าน (n=13)

ระดับความพึงพอใจ	Mean	SD.	ระดับ
1. ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบของการพัฒนาสร้างเสริมสมรรถนะ พยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด	4.44	0.29	มากที่สุด
2.ด้านความพึงพอใจต่อการใช้ “นวัตกรรม หุ่นลูกเกิดรอด แม่ ปลอดภัย” ในการพัฒนาสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการ ปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด	4.66	0.45	มากที่สุด
$\bar{x}(SD.); Min : Max 4.55 (0.29); 3.90:4.90$			

3.4) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกการ ปฏิบัติงานในระยะคลอดหลังการพัฒนา

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก
ในกลุ่มที่ศึกษาหลังการพัฒนา พบว่า การฝึก
ปฏิบัติทำคลอดโดยใช้นวัตกรรม หุ่นลูกเกิด
รอด แม่ปลอดภัยพบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ให้
ความเห็น “รูสึกมั่นใจมากขึ้นเวลาทำ
คลอด” “การฝึกปฏิบัติจาก“หุ่นลูกเกิดรอด
แม่ปลอดภัยช่วยให้มองภาพกลไกการคลอดชัด
ขึ้นจับต้องได้ ดีกว่าการฝึกปฏิบัติรูปแบบเดิม”
“รูสึกดีมาก ๆ ค่ะเมื่อมีอุปกรณ์เราสามารถนำ
หุ่นมาทบทวนและฝึกทักษะการทำคลอดช่วย
ให้เข้าใจมากขึ้นค่ะ” “การนำรูปแบบใหม่ที่
พัฒนาขึ้นมาใช้ช่วยลดอุบัติเหตุการตกเลือดหลัง
ได้” สรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติ
ในระยะคลอดรูปแบบใหม่สามารถช่วยลด

อุบัติเหตุในการปฏิบัติการพยาบาลในระยะ
คลอดได้จริง นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่ใช้
ฝึกปฏิบัติสำหรับพยาบาลจบใหม่ ก่อนที่จะ
ปฏิบัติงานจริงในการปฏิบัติการพยาบาลใน
ระยะคลอด เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการ
การสร้างเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติการ
พยาบาลในระยะคลอดงานการพยาบาลผู้
คลอด

การเปรียบเทียบการพัฒนาแบบการสร้าง เสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการ ปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดจาก แบบเดิมและการพัฒนาแบบใหม่

ผลการศึกษา พบว่าการพัฒนาส่งผลให้ได้
รูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาล
วิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะ
คลอดรูปแบบใหม่ (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบผลการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอตรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้น

การสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอตรูปแบบเดิม	การสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอตรูปแบบใหม่
1. ให้ความรู้ โดย orientation ก่อนปฏิบัติงาน 2. ให้เข้าสังเกตการณ์ทำคลอดปกติ 1 ครั้ง 3. ให้สาธิตการทำคลอดปกติโดยการอธิบาย ตั้งแต่การเตรียมเครื่องมือ การเตรียมผู้คลอด การสอนเบ่งคลอด การตัด Episiotomy การทำคลอดปกติ การทำคลอดรก การตรวจรก การนวดมดลูกหลังคลอด การเย็บแผล Episiotomy โดยมีหัวหน้างานนิเทศ 4. หากอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จะสอนทบทวนและสาธิตการปฏิบัติในระยะคลอตรอบจริง และสามารถอธิบายการปฏิบัติระยะคลอตรอบได้ถูกต้อง 5. การปฏิบัติในระยะคลอตรอบครั้งแรก ร่วมกับพยาบาลพี่เลี้ยงและการนิเทศติดตามโดยหัวหน้างาน 6. พยาบาลจบใหม่ฝึกทักษะระยะคลอตรอบ 6 เดือน ก่อนปฏิบัติงานจริง	1. ให้ความรู้ orientation ก่อนปฏิบัติงาน 2. ให้เข้าสังเกตการณ์ทำคลอดปกติ 1 ครั้ง 3. ให้สาธิตการทำคลอดปกติโดยการอธิบาย ตั้งแต่การเตรียมเครื่องมือ การเตรียมผู้คลอด การสอนเบ่งคลอด การตัด Episiotomy การทำคลอดปกติ การทำคลอดรก และการเย็บแผลฝีเย็บ โดยการใช้นวัตกรรม “หุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย” เป็นหุ่นฝึกการปฏิบัติระยะคลอตรอบ จนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง 4. ใช้แบบประเมินทักษะการทำคลอดปกติ ต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 5. หลังจากฝึกปฏิบัติทำคลอดผ่านเกณฑ์ ให้ฝึกปฏิบัติในระยะคลอตรอบครั้งแรก โดยมีพยาบาลพี่เลี้ยง และการนิเทศติดตามโดยหัวหน้างาน 6. พยาบาลจบใหม่ฝึกทักษะระยะคลอตรอบ 6 เดือน ก่อนปฏิบัติงานจริง 7. กำหนดสมรรถนะที่สำคัญพยาบาลห้องคลอตรอบผ่านการประเมินทักษะการปฏิบัติงานห้องคลอตรอบและจริยธรรมทางการพยาบาล พยาบาลจบใหม่ ต้องผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 80 ในสมรรถนะ เรื่องทำคลอดปกติ จึงจะสามารถขึ้นปฏิบัติเป็นพยาบาลประจำการในตำแหน่ง Member Team ได้ 8. ทบทวนอุบัติการณ์ จากการทำคลอดทุกราย เพื่อวิเคราะห์สาเหตุ ปัจจัย และหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และประเมินสมรรถนะการปฏิบัติระยะคลอตรอบให้พยาบาลใหม่และพยาบาลพี่เลี้ยงทุกปี และทุกคนต้องผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 80

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอตรอบผู้วิจัยได้แยกอภิปรายตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอตรอบงานพยาบาล

ผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิ์ชัย ในขั้นตอนการศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันโดยการสนทนากลุ่มพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานที่งานการพยาบาลผู้คลอด ด้านรูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอตรอบที่ผ่านมา พบว่าพยาบาลจบใหม่ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติระยะคลอตรอบประสบการณ์ในการทำคลอด การฝึก

ปฏิบัติจากการอธิบาย การดูการสาธิตจากวิดีโอสอนยังไม่เพียงพอในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติในระยะคลอด เมื่อมาปฏิบัติจริงการสอนในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้คลอดไม่เชื่อมั่นในการทำคลอดจากพยาบาลจบใหม่ พยาบาลพี่เลี้ยงเกิดความกังวลที่จะสอนในสถานการณ์จริง ส่วนการนำข้อค้นพบมาพัฒนารูปแบบโดยเกิดจากการมีส่วนร่วม การคิดหารูปแบบนวัตกรรมที่สามารถใช้ฝึกปฏิบัติในระยะคลอดได้ โดยการผลิตหุ่นที่สามารถนำมาฝึกปฏิบัติในระยะคลอดได้จริง และเกิดนวัตกรรม หุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย และการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาทดลองใช้ฝึกปฏิบัติในระยะคลอดจนสามารถใช้ในการพัฒนาการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดได้จริง ซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเกิดจากการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติจริง ที่ช่วยให้พยาบาลเกิดความเข้าใจและสามารถพัฒนาทักษะและการรับรู้ปัญหาจากการทบทวนอุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนี้การประเมินความรู้ทักษะก่อนการพัฒนาช่วยให้ทุกคนได้ประเมินตนเองและช่วยให้มีความพร้อมในการพัฒนารูปแบบร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภวดี แถวเพีย ,สิวาพร พานเมือง, นงลักษณ์ คำสวัสดิ์และคณะ^๑ ที่พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามสภาพจริงที่พัฒนาขึ้น มีหลัก 4 ประการ (1) การเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นมาจากการปฏิบัติ (2) ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันแบบเอื้ออาทร (3) การนำเสนอพัฒนาการเรียนรู้อ่านหลักฐาน (4) เชื่อมโยงกิจกรรม โดยบูรณาการพันธกิจอื่นกับการเรียนการสอน และสอดคล้องกับการศึกษาของพุทธิธารณ์ หังสวนัส ,โชติกา ภาษีผล,

ศิริชัย กาญจนวาสี^๕ ที่พบว่า ขั้นตอนการพัฒนา มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ 2) การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะและ 3) การทดลองใช้รูปแบบ พบว่าเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย รูปแบบการประเมินคู่มือใช้รูปแบบ แบบประเมินสมรรถนะสถานการณ์จำลอง แบบทดสอบความรู้ พบว่าหลังการพัฒนานักศึกษาพยาบาลมีคะแนนการประเมินสมรรถนะด้านการปฏิบัติการทำคลอดเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และในการศึกษาครั้งนี้พบว่าหลังการฝึกปฏิบัติจากนวัตกรรมหุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัยช่วยการสร้างเชื่อมั่นในการปฏิบัติในระยะคลอดเพิ่มมากขึ้นก่อนการนำความรู้ไปฝึกปฏิบัติจริงแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาแบบใหม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดได้จริง

2. ผลของการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดงานการพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลโพธิสัยดังนี้

2.1 สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดหลังการพัฒนารูปแบบด้านความรู้หลังการพัฒนารูปแบบสูงกว่าก่อนการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1พบว่าก่อนการพัฒนา กลุ่มที่ศึกษามีคะแนนความรู้เฉลี่ย 7.77 คะแนน (S.D.= 1.01) และหลังการพัฒนากลุ่มที่ศึกษามีคะแนนความรู้เฉลี่ย 9.50 คะแนน (S.D.=0.88) หลังการพัฒนากลุ่มที่ศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.001) ซึ่งอาจเนื่องมาจากการเรียนรู้จากสภาพปัญหาจริง การได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติในระยะคลอดจากการสอน

และอธิบายและการฝึกสาธิตการปฏิบัติจริง จากนวัตกรรม หุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย ช่วยให้พยาบาลสามารถมองเห็น และเข้าใจสิ่งที่ได้เรียนรู้ตามสภาพจริงของ กลไกการคลอด ช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกันการศึกษาของ Deegan, Terry⁹ ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอน ตามสภาพจริงโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีประโยชน์และมีความท้าทาย ช่วยพัฒนา ทักษะการปฏิบัติการพยาบาล พัฒนาความ เข้าใจในบทบาทพยาบาลผดุงครรภ์และการทำงานเป็นทีมและการแก้ไขปัญหาการ ปฏิบัติงานได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ พุทธิราภรณ์ หังสนันต, โชติกา ภาชีผล, ศิริชัย กาญจนวาสี³ ที่พบว่า หลังการพัฒนารูปแบบ โดยร่วมกับการใช้สถานการณ์จำลองในการฝึก ปฏิบัติในระยะคลอด คะแนนสมรรถนะด้าน ทักษะและพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติสูงขึ้นอย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.2 สมรรถนะด้านการปฏิบัติการ พยาบาลในระยะคลอดหลังการพัฒนารูปแบบ สูงกว่าก่อนการพัฒนาซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน การวิจัยข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้พบว่าก่อนการพัฒนา กลุ่มที่ศึกษามีคะแนนสมรรถนะด้านการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.17 คะแนน (S.D.= 0.27) และหลังการพัฒนากลุ่มที่ศึกษา มีสมรรถนะด้านการปฏิบัติค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.85 คะแนน (S.D.= 0.20) หลังการพัฒนามีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) และ พยาบาลทุกคนผ่านเกณฑ์การประเมิน สมรรถนะ ร้อยละ 100 ซึ่งเป็นไปตาม สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ซึ่งเป็นผลมา จากการได้เรียนรู้การปฏิบัติจริงจากการฝึก ปฏิบัติในระยะคลอดจากการใช้นวัตกรรม หุ่น ช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย จนเกิดมีความรู้

ความเข้าใจและช่วยให้เกิดความมั่นใจก่อนไป ทำคลอดจริง นอกจากนี้การนำแบบประเมิน การปฏิบัติทักษะการปฏิบัติในระยะคลอดมา ใช้ในการประเมินสมรรถนะก่อนไปปฏิบัติกับ ผู้คลอดซึ่งมีข้อดีสามารถช่วยในการประเมิน สมรรถนะพยาบาลห้องคลอดได้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภวดี แถวเพีย และคณะ⁸ ที่พบว่า นักศึกษาร้อยละ 100 มี คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วย รูปแบบการเรียนตามสภาพจริงสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) และสอดคล้องกับการศึกษา ของอรุณี ศรีสุยง, ลีวาพร พานเมือง, กัญญา ทูลธรรม, สุปิยา วิริไฟ, ปาริชาติ วันชูเสริม¹⁰ ที่พบว่า หลังการพัฒนานักศึกษามีคะแนน เฉลี่ยสมรรถนะการพยาบาลมารดาทารกและ การผดุงครรภ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานพบว่า มี สมรรถนะด้านการพยาบาลมารดาทารกและ การผดุงครรภ์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ หลังการพัฒนารูปแบบผล การศึกษาความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.55 (S.D. = 0.29) ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 84.62 รองลงมามีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมากร้อยละ 15.28 สรุปได้ว่า การพัฒนา สมรรถนะการปฏิบัติในระยะคลอดรูปแบบใหม่ สามารถช่วยลดอุบัติการณ์ในการปฏิบัติการ พยาบาลในระยะคลอดได้จริง นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ฝึกปฏิบัติสำหรับพยาบาลจบ ใหม่ ก่อนที่จะปฏิบัติงานจริงในการปฏิบัติการ พยาบาลใน ระยะ คลอด เป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการการสร้างเสริมสมรรถนะ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดงาน การพยาบาลผู้คลอดได้จนสามารถช่วยลด อุบัติการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติในระยะคลอด

ให้ลดลงได้ และผลการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอตรูปแบบใหม่ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปขยายผลในการพัฒนาสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอในพื้นที่อื่นที่มีปัญหาในลักษณะคล้ายกัน และนำผลการพัฒนามาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาขยายผลการศึกษาแบบการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอ โดยการประยุกต์ใช้ “หุ่นช่วยลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย” โดยใช้รูปแบบการประเมินสมรรถนะนี้กับพยาบาลวิชาชีพห้องคลอเพื่อติดตามการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติทั้งด้านพฤติกรรมปฏิบัติการพยาบาลและด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการประเมินรูปแบบการพัฒนาการสร้างเสริมสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณแพทย์หญิงนรินทิพย์ ฤทธิ์ธูติ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลโพธิสัย นางนงค์เยาว์ อินทวิเชียร หัวหน้าพยาบาล นางกรกต สุฝน พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ และบุคลากรงานการพยาบาลผู้คลอดทุกท่าน

ที่ให้การสนับสนุนที่ให้คำปรึกษารวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

1. ปิยฉัตร ปธานราชกูร์, จุฬารัตน์ บาร์มี, สุวดี สกุลคุ. การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพห้องคลอในโรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2554; 19 (ฉบับเพิ่มเติม): 1-10.
2. คณะกรรมการพัฒนาบริการพยาบาลงานห้องคลอและสำนักการพยาบาล สถานการณ์ภาระงานและกำลังคนบริการพยาบาลงานห้องคลอในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงสาธารณสุข นนทบุรี สำนักการพยาบาล; 2560.
3. พุทธิราภรณ์ หังสนัส, โชติกา ภาษีผล, ศิริชัย กาญจนวาสี. การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอ สำหรับนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตโดยการประยุกต์ใช้ศูนย์การประเมิน. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร: 2562; 9(2): 138-158.
4. โรงพยาบาลโพธิสัย จังหวัดหนองคาย. สถิติข้อมูลผู้ป่วยโรงพยาบาลโพธิสัย จังหวัดหนองคาย ปี 2560-2562. รายงานเวชระเบียนผู้คลอดโรงพยาบาลโพธิสัย จังหวัดหนองคาย. 2562.
5. พุทธิราภรณ์ หังสนัส, โชติกา ภาษีผล, ศิริชัย กาญจนวาสี. การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอสำหรับนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยการ

- ประยุกต์ใช้ศูนย์การประเมิน.2562; 9(2): 138-158.
6. Kemmis S, McTaggart R. The Action Research Planner. 1988.
 7. Cronbach LJ, Meehl PE. Construct validity in psychological tests. Psychological bulletin. 1955; 52(4): 281.
 8. ศุภวดี แถวเพีย, สีวาพร พานเมือง, นงลักษณ์ คำสวัสดิ์, กัญญาพัชร เบ้าทอง, กัญญา ทูลธรรม, ศิริพร ภูษี, และคณะ. รูปแบบการเรียนการสอนตามสภาพจริง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการผดุงครรภ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล. Journal of Nursing Science. 2015; 33 (Suppl 1): 27-36. (in Thai).
 9. Deegan M, Terry DL. Student midwives' perceptions of real-time simulation: A qualitative phenomenological study. British Journal of Midwifery. 2013; 21(8):590-8.
 - 10.อรุณี ศรีสุยั้ง, สีวาพร พานเมือง, กัญญา ทูลธรรม, สุปิยา วิริไฟ, ปาริชาติ วันชูเสริม. สมรรถนะพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ปี 2561.วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม: 15(3):142-150.